

STATUS I TROMS

3.1 Energiforbruk og klimagassutslipp

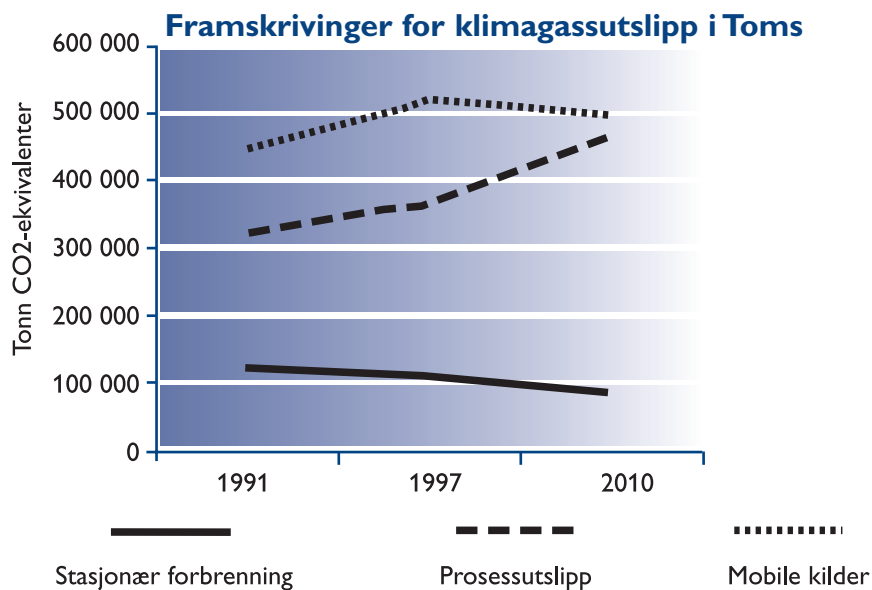
3.1.1 Kartlegging av klimagassutslipp

I kartleggingsarbeidet har Statkraft Grøner vært engasjert for å systematisere statistisk materiale, utarbeide tabeller og lage lineære framskrivinger for klimagassutslipp på fylkes- (Figur 1) og kommune nivå (se vedlegg 1). Framstillingene er basert på tall fra SSB, i henhold til SFT's Veileder for Lokale klimaplaner.

SFT anbefaler å bruke tall fra SSB fra 1991 og 1997 for utslipp av klimagasser, og framskriving av forventede utslipp i 2010, basert på disse tallene. Sammenfatningen gir et realistisk bilde av utslippsendringene på 1990-tallet, og et grunnlag for å vurdere behov for handling videre.

Figur 1. Utslipp av klimagasser i Troms fylke 1991-1997 og framskriving 2010

Kilde: SSB

Tabell 1. Utslipp av klimagasser pr. tonn CO₂-ekvivalenter, Troms fylke 1991, 1997 og framskriving 2010

	1991	1997	2010	%-vis endring 1991-1997	%-vis endring 1997-2010
Stasjonær forbrenning	120333	108693	83474	-9,7	-30,6
Prosessutslipp	441795	519031	495240	17,5	12,1
Mobile kilder	319422	365210	464416	14,3	45,4
SUM	881550	992934	1043130	12,6	18,3

Kilde: SSB

3.1.2 Utslipp av klimagasser fordelt på kilde og kommune.

Figur 1 viser utviklingsretningen i utslipp av klimagasser i Troms fra 1990 og fram til 1997. Framskrivningen er gjort på basis av disse tallene, og viser at mobile kilder vil fortsette å øke. Framskrivningen i tab.1 viser at om utviklingen fortsetter utover mot 2010, vil utslippene fra mobile kilder øke med opp til 45% fra 1991-nivået.

Som det framkommer av disse beregningene er det økningen i utslipp fra transportsektoren som bidrar til at den totale utslippsmengden i Troms øker langt over målsettingen i Kyoto-protokollen som "tillater" en økning på 1% fra 1991-nivå.

Ved å sammenstille statistisk materiale over klimagassutslipp i Troms kan vi rangere kommunene i fylket med størst utslippsmengde, totalt og per innbygger (Vedlegg 1).

Disse utgjør gruppen av kommuner arbeidet med handlingsplanen i utgangspunktet ble rettet inn mot. Det er kommunene Lenvik, Tromsø, Harstad, Balsfjord, Målselv og Bardu.

Dyrøy kommune utarbeider parallelt med planprosessen på fylkesnivå, en lokal helhetlig energiplan, hvor utnytting av nye, fornybare energikilder lokalt er grunnlaget. Dette skjer i nært samarbeid med det lokale kompetansemiljøet i prosjektet "labben Dyrøy".

3.1.3 Kartlegging av energiforbruk

Det finnes ikke lett tilgjengelige tall for elektrisitetsforbruk på kommunenivå, fra SSB. Det er derfor innhentet tallmateriale og mer detaljert oversikt over forbruket i de enkelte kommunene fra de regionale nettselskapene i fylket. Tallmaterialet herfra viser forbruksdata kommunevis på husholds-, nærings- bransje- og virksomhetsnivå. Oversikt viser at energiforbruket øker. Oversikten over energiforbruket har verdi blant annet for å gjøre anslag over potensiale for øk-tiltak og markedet for alternative energikilder. Vedlegg 2.

Redusert forbruk av elektrisk kraft kan bidra til reduksjon i utslipp av klimagasser, og kan beregnes. Dette kan spesifiseres i hva vi kan oppnå ved gjennomføring av ENØK-tiltak og utnytting av alternative energikilder. Det er derfor en oppgave i det videre arbeidet å vurdere og beregne energipotensiale i spillvarme (fra industri, avløpsvann, avfallsfyllinger og lignende), i jordvarme, bølge- vindkraft, solenergi, samt biobrensel basert på flis og annet trevirke.

3.3 Hovedutfordringer i handlingsplanen for klima og energi i Troms

3.3.1 Transport

Med framskriving av utviklinga på 1990-tallet fram mot år 2010 ligger Troms an til en økning i utslipp av klimagasser på rundt 18%. Den vesentligste økinga vil skyldes utslipp fra transportsektoren. Vegtrafikk generelt, og personbilbruken spesielt, er betydelig. Mønstret er gjennomgående også på kommunenivå i fylket. Utslipp fra gods- og persontransport i luft og på sjø er betydelig. Utslipp fra transport utgjør ca 30% av de totale utslipp i fylket, og Troms utmerker seg i forhold til landsgjennomsnittet ved at transportsektoren bidrar med en så stor andel av de totale utslippene. Forventet næringsutvikling vil øke omfanget av transportarbeid kommende tiår. Troms er et kystfylke. Både person- og godstransport langs kysten - og fiskeflåten - bruker drivstoff med svært høge utslipp av klimagasser.

Det synes følgelig nødvendig å iverksette tiltak rettet mot transportsektoren i Troms. Strategier må utvikles både overfor person- og varetransport, og tiltak og virkemidler rettes mot de ulike transportformene. I et klima- og energiregnskap er tiltak for å optimalisere energibruk i transportsektoren sentralt. Bruk av miljøvennlig drivstoff og omlegging til miljøvennlige transportformer er viktigste strategi her.

Klimagassutslippene fra fiskeflåten og fra person- og godstrafikk langs kysten, særlig hurtigbåtene, må reduseres. Bruk av personbil må reduseres og erstattes med kollektivtransport.

3.3.2 Avfall

Overordnet målsetting er å redusere avfallsmengden og øke gjenvinningsgraden, for derigjennom å minimalisere utslipp av klimagasser fra avfallsdeponiene i fylket, og for å utnytte energien i produsert avfall. Produksjon og håndtering av avfall er et anliggende både for private husholdninger, enkeltpersoner, bedrifter, kommuner og offentlige myndigheter. På fylkesnivå er utslipp av klimagasser fra deponi økende, som konsekvens av økende søppelmengder.

Gjennom avfallsplaner kan kommuner (sammen) målrette strategier for å redusere avfallsproduksjon, og utnytte energien i gassen som utvikles i deponiene. Denne kan bli brukt i oppvarming, og som drivstoff i transportsektoren. For å redusere søppelmengdene og øke gjenvinningsgraden, må det satses på informasjon og holdningsskapende arbeid, både

overfor privathusholdninger, næringsliv og bedrifter. For å øke andelen til energigjenvinning må det gjøres en mer omfattende og samordnet innsats, og markedet for avsetning vurderes og tilrettelegges.

3.3.3 Energi

Forbruk av elektrisitet er høgt – og økende i Troms, mens fylket fra naturen side har rike muligheter for å utnytte alternative energibærere, i tillegg til skog.

Av totalt energiforbruk i husholdningene, utgjør energi til transportformål en økende andel. Nasjonale målsettinger om å redusere vår el-avhengighet til oppvarming, kan møtes av ulike strategier for å ta i bruk alternative energibærere. Større bedrifter og kommuner kan spare

million beløp i el-utgifter med enøk-tiltak og ved å utnytte alternative, fornybare energikilder. Omleggings- og investeringskostnadene vurderes som høye; derfor bør målsettingen om å fremme overgang til nye energiformer, følges opp med finansieringsordninger og virkemidler som gjør det attraktivt å ta i bruk mer miljøvennlig energi.

Både på fylkeskommunalt og kommunalt nivå, og i større bedrifter og institusjoner, er det behov for mer energifaglig kompetanse. Kunnskapsformidling og oppbygging av energifaglig kompetanse er derfor viktig strategi å satse på.

3.3.4 Prosessindustri

Prosessindustrien i Troms fylke er i hovedsak representert ved Finnfjord Smelteverk i Lenvik kommune. Finnfjord Smelteverk representerer det største enkeltutslippet av klimagasser i fylket. Smelteverket har hatt opptrapping i produksjonen opp mot nærmere full kapasitet i perioden. Statistisk gir det et bilde av relativ stor økning i utslippene i samme tidsrom. Bedriften er gjennom sitt bransjenettverk kontinuerlig med på å forbedre teknologi og redusere miljøskadelige utslipp fra produksjonen.

Produksjon av spillvarme fra industrianlegget representerer et stort, uutnyttet energi-potensiale som er en betydelig ressurs økonomisk og miljømessig i fylket.

3.3.4 Landbruk

Bedre utnytting av lokalt produksjonspotensiale for mat, fôr og energi vil med bærekraftige driftsformer bidra positivt til klima- og energiregnskapet i fylket. Energiforbruket i konvensjonelt jordbruk er relativt høgt som følge av utstrakt bruk av motoriserte redskaper og mye transportarbeid, både i primærlandbruket og foredlingsanleggene. Transport og forbruk av ikke-fornybar energi vil ved økt andel lokal produksjon, reduseres betydelig.

Fylkesplanen for Troms framholder som mål å øke lokal matproduksjon, ut fra miljøhensyn.

Landbruket kan ta i mot slam fra avfallssektoren, og bidra til at et problem blir til en ressurs.

Skogen i Troms representerer en viktig og langt fra fullt utnyttet energiressurs. Det må være et mål å øke bruken av ved og biobrensel til oppvarming, som erstatning for elektrisk strøm og olje. Dette vil gi miljøgevinst ved at importkraft fra kullkraftverk kan reduseres og elektrisiteten brukes mer effektivt. Biobrensel som erstatter olje betyr overgang til fornybare ressurser, og vil gi direkte reduksjon av CO₂ utslipp. Skog er en del av det naturlige kretsløpet til CO₂ og gir dermed ikke nettoutslipp til atmosfæren.

